

Skog och civilisation

Frida Lindquist
Skog och civilisation
Göteborgs universitet, Högskolan för design och konsthantverk,
Masterutbildningen i Konsthantverk. Textilkonst.
Handledare Anna Sjons Nilsson
år 2009

Innehållsförteckning

1. Bakgrund.
2. Andra konstnärer och konsthantverkare.
3. Inspirerande tidsepoker.
4. Att förena skog och civilisation.
5. Vad är skog egentligen?
7. Min erfarenhet av skog.
8. En palls utveckling.
10. Vikten av fötter.
12. Avslutning.
13. Käll- och litteraturförteckning.
14. Bild förteckning.

Skog och civilisation

Bakgrund

Arbetet handlar om skog och mötet mellan två världar, skog och civilisation.

År 2007 gick jag en motorsågskurs för att kunna sköta familjens skog. Fast att såga ned träd kändes märkligt då jag fascinerades av skogen som plats. Dessutom upptäckte jag att skogen var en manlig domän med manlig kultur. Under kursen återupptäckte jag skogens historier från min barndom. Min morfar körde timmer i skogen och kolade som ung. Han berättade många historier om livet i skogen.

Jag är intresserad av mötet mellan två världar, skog och civilisation. Ja kanske inte ett glasklart motsatsförhållande. Skogen har alltid varit befolkad och är inte helt ocivilicerad. Kanske också mötet av den nu för tiden manliga skogen och den kvinnliga världen. Skillnaden mellan inomhus och utomhus.

Kopplingen mellan detta projekt och mina tidigare ligger nog i den historiska aspekten som löper som en röd tråd mellan mina projekt men också mitt intresse för olika världar och textila tekniker.

1

Andra konstnärer eller konsthantverkare.

Skogens material som näver, trädstammar och krokiga grenar får mig att tänka i oväntade banor och jag är nog inte den första. Möbler tillverkade av krokiga trädstammar syns inte sällan på hundraåriga ateljefotografier. Soffor av björkgrenar med nävret kvar eller blomkrukor av ihåliga björkstammar. Ibland var hela möbeln odlad på plats och vid skördetid var det bara att såga bort den från marken! Ja man fick hjälpa möbeln en bit på traven och binda ihop grenarna, där den förväntades växa ihop.

Inom folkkonsten figurerar inte sällan krokvuxna grenar, täljda till figurer, ormar eller bara en klädhängare.

Märkliga materialkombinationer är ett annat område som inspirerar mig, det kan vara allt från medeltida kyrkoskulpturer med införlivade älghorn till glaskonsthantverkaren Anna Berglunds pallar som jag såg i senaste numret av Sköna hem. Hennes pallar har svarvade glasfötter och är klädda i sidentyg och dekorerade med fransar. Theselius märkliga fåtöljer ej att förglömma. En annan källa till inspiration är slöjden, där mina år vid Sätergläntan, slöjdskolan i Dalarna, satt sina spår. Inom det textila området har nog modister, kuddar, historiska kostymer och taftgarnityrer influerat mig. Men även keramik och då speciellt Per B Sundberg, med ihopmonterade prydnadsfigurer och radioapparater.

Hemsidan "kravallslöjd" har verkat mycket upppiggande (och jag skulle vilja ha hittat den tidigare och inte för några veckor sedan.) Slöjdkollektivet också sprunget ur Sätergläntan men med en annan estetik.

Dessutom har jag influerats av äldre kokböcker med bakverk och tårtor.

Inspirerande tidsepoker

1800-talet inspirerar mig mycket. Tidens överdåd av prydnadsföremål, fransar, tafflar, små kuddar och antimakasser. Ja en känsla av kvardröjande 1800tal kan även finnas i 1930-talets klänningsvolanger och inredningskuddar. Ja jag menar inte 30-tals funkisen utan en mer konservativ stil man möts av i folkligare modetidningar från tiden, tex Allers mönstertidning bild 2.

Allt började när jag hittade ett julnummer av Allers mönstertidning nr 23/1932. Läsarinorna vägleds i konsten att sy nipperaskar i rynkat siden. Mina tankar vandrade till det närbesläktade området rynkade, puffiga prydnadskuddar från samma tid bild4.

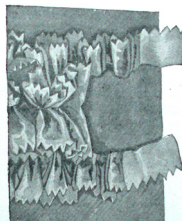
Ja, men även en inbiten 1800-talsfantast kan tröttna och drömma om ickeexisterande tidsepoker. Tänk om jag vid ett antikaffärsbesök plötsligt hittar föremål från en tid, som aldrig funnits! Kanske är det dom sakerna jag försöker tillverka?

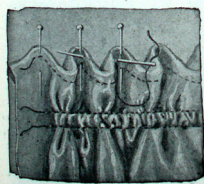
volang måste vara dubbelt så långt som den linje, den skall sättas på.

Rindskor-na eller ser-pentinvolan-ger tillklippas vanligtvis efter ett mönster. Smala serpentinvolanger kan man själv konstruera, i det man i en tygfyrkant, som ytterligare med hvarandra korsande linjer delas i fyra delar, inritar en från mitten utgående spiral med krita. De jämna afsändan måste göras så breda som man önskar att den smala serpentinvolangen skall bli. Detta framställningssätt ägnar sig emellertid, som sagt, endast för mycket smala garnityrer, enär dess vägighet blir något ojämn, hvilket icke skulle taga sig bra ut vid en något bredare garnityr. Vill man att ett vanligt serpentin-

409. Enkel puffgarnering med dubbla hufvuden.

410. Sammansatt flatveckrysk med uddade kanter.

411. Rynkad volang med hufvuden och dess veckförledning.

mönster blir fylligare och mera vägigt, så kan man uppnå detta, i det man inklipper ett hack i en bit serpentinvolang, och detta från nedre kanten uppåt, och samtidigt breder ut den, hvarigenom ma na na blå ofte pet tin pas rin

2

3

4

7

5

Att förena skog och civilisation.

En stor inledande fråga var: ska skogen komma in i civilisationen eller ska civilisationen

komma till skogen eller går de överhuvudtaget att förena?

Jag tillverkade olika provkuddarbild5,6. Fotograferade dem i skogen, med snö, utan snö, med utsikt, utan utsikt osv. Jag funderade på fondtapet med gran, utan gran, tall eller några ensamma björkar. Slutligen insåg jag att kombinationen skog och civilisation i ett och samma objekt fungerade bäst. Produkten kan tala för sig själv och behöver inte en stödjande bakgrund eller en hel skog. Den blir lättare att ställa ut. En av ursprungsidéerna var att fotografera objektet i skogen och sedan ställa ut fotografiet. En tanke som inte blev av, men som skulle ha varit en intressant infallsvinkel.

I källaren såg jag björktrissorna. Dom bara låg där torra och färdiga. Mamma hade planer på att montera klockor på trissorna.....men jag fick dem. Jag kom att kombinera björk, fötter och kudde i ett och samma föremål bild7,14.

6

Vad är skog egentligen?

Jag kanske har en romantisk bild! Tänk om jag missuppfattat alltihop, mina steg styrs till bokhyllan och Nordisk Familjebok från 1917, (uggleutgåvan.) Uppslagsverket med alla svar! Jag läser andäktigt på sid 10442. ”Skog, ett större med träarter beväxt område, som har till ändamål att producera virke. En liten med skog beväxt fläck kan man lika så litet kalla skog som ett område, hvilket huvudsakligen tjänar som park.” ”Begreppet skog innefattar f.ö. såväl själva marken som de där å växande skogen och markbetäckningen.”

Nutidens skog

Dagens föräldrar vill att barnen ska vara ute i skogen men varken de eller deras föräldrar besöker skogen regelbundet. Skogsbesöken har i självverket minskat bland vuxna med 33 procent de senaste 20 åren enligt skogsällskapet. Leksaker föreställer björnar, fåglar, älgar, och andra vilda djur. Kanske är det ett storstadsfenomen. Bilden av skog präglas ofta av romantisering eller okunskap. Det ena är en romantiserad bild sprungen ur inredningsmagasin som skildrar livet på landet och längtan till naturen, det andra är den farliga skogen där överfall, vargar och insekter lurar. Två sidor av samma mynt.

Nutidens skog är ofta en virkesåker. Mången inser förvånat att utflyktsskogen inte är ursprunglig utan en virkesåker planterad för framtida avverkning. Dock finns fortfarande gammelskog som avverkas i rasande fart.

10

Vilka bor och vistas i skogen?

Jag kvällsläser gärna om skogen. I fåtöljen sitter jag och bläddrar. John Bauers sagovärld full av troll, tjärnar och skogar. ”Hon gick fram och till stranden och lutade sig över det spegelblanka vattnet.” Tuvstarr hette hon och blev sittande i evinnerlig tid förvandlad till en växt i den farliga skogen. I boken “John Bauers bästa” möter vi många av skogens väsen.

9

författaren John Ajvide Lindqvist skriver om olika väsen, vampyrer och spöken. I novellsamlingen “Pappersväggar” även om troll. Troll som inte passar in i det moderna samhället men som finns där, mitt ibland oss.

Min erfarenhet av skog.

Min barndoms skog var närbelägen, milsvid och spännande. Vi byggde kojor, lekte och tittade på rådjur. Det ryktades om björn. Den andra skogen, den som släkten ägde var virkesskogen, där man avverkade och planterade skogsplantor. Den tredjeskogen var den historiska skogen, där förfäderna arbetade, levde och som vi gärna berättade historier om. Allt har påverkat min uppfattning om skog och inspirerat mig, både morbrors skogspinnasamling i finrummet och mammas figurer av krokvuxna pinnar. Kanske kan man dela upp skogsintresset i tre olika delar:

Att besöka skogen. Att drömma om skogen. Att höra historier om skogen. Skogsaverkningsdelen är nog försvinnande liten, även om jag gått en motorsågskurs.

11

En palls utveckling.

Ett centralt tema har varit elegant soffkudde. Inspirationen har varit äldre puffiga sidenkuddar från första hälften av 1900-talet. Kuddarna var ofta i svart siden med korstyngnsrosor. Här bredvid visas utvecklingen från vitfoder kudde till en mer komplex skapelse.

Den första vita kudden var bara en vit foderkudde som jag på prov placerade ute i snön. Kuddens relation till skog blev alltför diffus bild12.

Det rosa tyget är en polyestertaft, valt för sin färg, lyster och för att tyget inte skrynklar sig, utan klarar av att rynkas, knölas och vridas bild 14. Färgen rosa anknyter till den kvinnliga och romantiska världen. Dessutom kopplar den till den första inspirationsbilden från "Allers mönstertidning" nr 23/1932. En rosaklädd dam bredvid sin "prydliga nipperask" bild2.

Här är två puffiga pallar med olika innehåll. Den bort-
ersta innehåller en vril, en märklig utväxt på ett träd,
Den närmsta innehåller ett bandbroderi på näver. Den
är tänkt som ett slags tittskåp. Ja kudden består av två
delar. En underkudde och en ringformad överkudde
(som kanske för tankarna till bildäck istället.) bild 14.

För mig representerar vrilar (eller knosor som det heter i Dalarna). En träformation, som man brukar använda till träsnideri. De ursprungliga kuddarna hade rosor som dekoration bild 4. Jag har en vril och ett bandbroderi.

En stor del av verket "skog och civilisation" består av pallar. Pallarna är inte funktionella utan en sorts skulpturer med drag av pall. Utvecklingen har varit en lång process med olika utvecklingsgrenar. Utvecklingen har gått från skissartad prototypkudde placerad på snön till olika typer av pallar.

En pall med fötter utan kudde men med ett inre utrymme är ytterligare en variant. Naturvitt rynkat råsiden, valt för sin lyster och förmåga att hålla sig upp av egen kraft bild 13. Björktrissa med svarta svarvade ben. Det här verket har ändrat skepnad otaliga gånger. Den vita puffen har växlat från soffkudde till tavelram med näverinnehåll till fundament till trädgren och slutligen landat som ihålig formation med varjehanda innehåll. Ibland har pallen presenterats bredvid små puffar med en grankvist bild 8.

12

13

14

Skogsplanteringen

Min skogsplantering är inte som andra skogsplanteringar! En dag tillverkade jag en liten, liten puffkudde utan stoppning. Kudden var svart och blank och hölls ut av rynksnörena. Flera borde det vara, otaliga insåg jag. Otaliga, med en grankvist i varje gör en hel skogsplantering bild 8. Originalkudden även den en kudde med växlighet. Tänk vad märkligt det skulle ha varit, rosenbuskar i snörräta rader på ett stort fält. Nej gran skulle det vara. En granplantering, portabel och kanske dessutom bra mot rotsnurr! En åkomma där rötterna växer runt, runt, runt för att sedan dö. Installationen var tänkt att ha formen av rektangulärt grönsaksland med grankuddar i snörräta rader. I verkligheten provade jag lite olika formationer.

Flertalet av verken består av ett rynkade kuddfodral. Fodralet kan användas helt olika, beroende på hur mycket man drar åt dragskon inuti kanalerna. Allt från kuddarna till björkstammarna är klädda med tyget. En av småpallarna är inspirerade av en pudding och en är inspirerad av en sykorg bild19.

Björken

Björkens näver är len som siden och gräddfin där den sitter på björken, men avtagen för den tankar till brödfat och näverskor. Men inte måste det vara så, näver är magi. Här bredvid har jag använt björken som podium, som innanmäte till puff och som torn i flera våningar med utställda, textila dyrbarheter bild 15. Kanske är det en tårta i flera våningar med sidenmaränger, tronande på toppen. En dag travade jag mina små pallar på varandra, som egentligen skulle få klädsel och stoppning. Jag hade sågat upp en björk som en rulltårta. Tornet lutar olika beroende på i vilken ordning man placerar våningarna.

Kärret

Ängsullen växer ur puffen från en speglande vattenyta. Puffen med en ringformad kudde med hål i mitten och med spegel och ängsull bild 17. Ursprungligen fanns små tjärnar med vattenliknande speglar i botten. En variant på granplanteringen men med små speglar i varje kudde.

17

15

9

Vikten av fötter.

Skapelserna behövde stå på egna ben, och egna fötter. Utan ben blir dom som fastvuxna i marken, en del av naturen. Med ben distanserar sig de sig från sitt ursprung och kan symboliskt gå vart dom vill, bli vad dom vill. För ni vet väl att en avhuggen trädstam kan få rötter och växa fast om man ställer den i jorden!

Jag har valt svarvade ben för att understryka distanseringen till naturen men valt mestansdel träfärgade för att ändå behålla känslan av trä och släktskap med banalare slöjdprodukter, som man ser på tex julmarknader och i turistbutiker.

Mitt arbete har en underton av civiliseringen av skogen och naturen bild 18,20.

Att ställa ut.

Hur visar man det slutgiltiga konstverket? Från början hade jag tänkt visa verken i skogen men det blev i en utställningslokal. Många funderingar har handlat om att ställa pallarna på golvet, på marken, på mattor, på runda textilpölar på podier eller små stubbar. Stubbtanken levde länge men föll på transportaspekten och på att det kanske skulle bli alldeles för mycket stubbar av hela konstverket. Jag provade stora textilrundlar men det såg märkligt ut, så slutligen blev det en vit trasmatta på ett podium. Det blev bättre.

Ibland under arbetets gång har verken tex. stått på pianot hemma. Undrar hur dom passat på en taffel eller en kurvig byrå?

18

20

Här är samma stubbe utan fötter.

Avslutning

Även om inte allt blev som jag tänkt mig och även om inte allt har blivit genomfört har projektet varit spännande och lärt mig mycket. Särskilt att ha genomfört ett projekt av den här längden. Aldrig tidigare har jag jobbat så länge med samma projekt. Mängdverkan är nytt för mig, så granplanteringen har gett förståelse i vad som händer när man upprepar ett föremål.

Som alltid vet man inte hur det slutliga konstverket kommer att se ut när man börjar. Jag trodde nog verken skulle hänga från träden och inte stå på marken tex.

Att fotografera mina verk i skogen vore väldigt intressant. En tanke som följt mig under arbetets gång men som hade blivit för omfattande och fått arbetet att spreta för mycket.

Kanske skulle arbetet vunnit på hårdare avgränsningar men samtidigt har spretigheten varit spännande.

En annan sak som jag borde arbeta mer med är hur man exponerar sina verk. Jag borde prova olika podier, stubbar och underlag.

Under arbetsgång började ett träintresse växa fram, Tänk så spännande att kunna svarva egna små ben eller att tälja små utväxter. För att inte tala om näver. Borde jag inte prova näver flätning, en brödkorg kanske!

Käll- och litteraturförteckning

“Prydlig nipperask”, *Allers Mönster-tidning: journal för toalett och damhandarbete*, nr 23/1932, Helsingborg 1932.

(Bauer, John), *John Bauers bästa, ett urval ur bland tomtar och troll åren 1907-1915*. Stockholm, 1938.

Blom, Claes, “Mina favoriter”, *Sköna hem*, nr 6/2009, Stockholm 2009.

Kravallslöjd, www.kravallslöjd.se. 16/5 2009.

Lindqvist, John Ajvide, *Pappersväggar*, Stockholm, 2006.

Modärn sykonst: Praktisk lärobok i konsten att förfärdiga dam och barnkläder. Stockholm, 1910.

Nordisk familjebok, 1917. Uppslagsord “skog”.

Tranströmmer, Tomas, *17 dikter till För levande och döda*, Stockholm 1997.

Bildförteckning

1. Bild föreställande arbetet under arbete. 2009.
2. Bild ur "Allers Mönster-Tidning" 23/1932.
3. Bild ur "Modern Sykonst" tidigt 1900-tal.
4. Soffkudde ca 1920. foto Frida, Lindquist.
5. Foderkudde på snö. 38 cm, År 2009. Foto Frida Lindquist.
6. Foderkudden på björktrissa. 25x35 cm. År 2009. Foto Frida Lindquist.
7. Överst: Tidig rosa pall, Nederst: Den slutliga pallen. 25x35 cm. År 2009. Foto Frida Lindquist.
8. Skogsplantering tyg och gran. 11x4 cm. År 2009. Foto Frida Lindquist.
9. Detalj ur "Allers Mönster-Tidning" 23/1932.
10. Bild från arbetes gång År 2009. Foto Frida Lindquist.
11. Skog i Mora. År 2009. Foto Frida Lindquist.
12. Foderkudde på snö. 38 cm, År 2009. Foto Frida Lindquist.
13. Pall tillverkad av björktrissa och siden klädsel. 40x33 cm År 2009. Foto Frida Lindquist.
14. Två rosa pallar, vril och bandbroderi. 23x23cm, 25x35cm. År 2009. Foto Frida Lindquist.
15. Trä torn med siden snurror på toppen. 38x9cm, År 2009. Foto Frida Lindquist.
16. Skogsplantering tyg och gran. 11x4 cm. År 2009. Foto Frida Lindquist.
17. Kärn av svart tyg med spegelglas och ängsull. 11x38 cm År 2009. Foto Frida Lindquist.
18. Stubbe med ripsvolang och fötter. 20x11cm. År 2009. Foto Frida Lindquist.
19. Pall med stoppad överdel i siden, Näver dekor. Björk. 13x14cm. År 2009. Foto Frida Lindquist.
20. Stubbe med ripsvolang utan fötter. 20x11cm. År 2009. Foto Frida Lindquist.

”Det finns mitt i skogen en oväntad glänta,
som bara kan hittas av den som gått vilse.”
Ur ”gläntan” en dikt av Tomas Tranströmer
sid 138, “dikter för levande och döda” .

